

בעניין: הקובלנה נגד ד"ר דרור שחר

צו לפי סעיף 41 לפקודת הרופאים [נוסח חדש] תשל"ז – 1976

ד"ר דרור שחר (להלן הנקבל) הוא רופא מומחה בפסיכיאטריה. במסגרת עבודתו הוא הכיר שתי מטופלות, כל אחת בנפרד. בשני המקרים קיים הנקבל קשר גופני אינטימי עם המטופלות הכל כמפורט בהמשך. בשל כך הוגשה נגד הנקבל ביום 6.7.06 קובלנה על ידי המשנה למנכ"ל משרד הבריאות. לפי האמור בקובלנה אשם הנקבל בהתנהגות שאינה הולמת רופא בשל כל אחד משני המקרים, בתוספת של רשלנות חמורה בשל אחד המקרים (סעיפים 41 (1) ו- 41 (3)) לפקודת הרופאים (נוסח חדש) תשל"ז 1976 (להלן הפקודה).

שר הבריאות הקים, כמצוות סעיף 44 לפקודה, ועדה שתשמע את שיש לנקבל לאמר ותמליץ בפניו כיצד לנהוג בו. הועדה דנה בקובלנה והגישה ביום 13.6.07 את המלצותיה לשר הבריאות. דו"ח זה של הועדה הועבר אלי, כיון שסמכויות שר הבריאות לפי סעיף 41 לפקודה הואצלו אלי.

הדיון בפני הועדה הצטמצם לשאלת הענישה המשמעתית, זאת לאחר שהנקבל לא חלק על האמור בכתב הקובלנה, על פרטי הארועים בשלם הוגשה הקובלנה יכלה הועדה ללמוד אך ורק מהאמור בקובלנה.

המקרה הראשון הנדון בקובלנה מתיחס למטופלת שסבלה מפגיעה אורטופדית קשה בעקבות נסיון אובדני שנעשה על ידה. היא טופלה בהיבט זה במחלקה לשיקום אורטופדי בבי"ח שיבא, ובהיותה במסגרת זו זכתה גם לטיפול פסיכולוגי, זאת עקב הפרעת אישיות גבולית ודקומפנסציה דיכאונית ממנה סבלה.

מאוחר יותר טופלה במרפאה הפסיכיאטרית שם הכירה את הנקבל. הכרות זו התפתחה לידידות, ובמסגרת זו יצאו השניים לטיול שטח. במהלך הטיול ליטף הנקבל את המטופלת הזו בחזה "ובתוך התחתונים", וגם "ביצע (בה) מין אורלי והכניס את אצבעותיו לאבר מינה". כל הפעילות הזו נעשתה שלא ברצונה של המטופלת. כתוצאה ממעשים אלו סבלה המטופלת מבחילה וצמרמורת.

גם במקרה השני התפתחו יחסי ידידות בין אחת המטופלות לבין הנקבל. גם במקרה זה גלשה הידידות לקירבה גופנית. קירבה זו התבטאה בניהול רומן מתמשך שכלל קיום יחסי מין. יצוין שבן זוגה של מטופלת זו זכה אף הוא להיות מטופל על ידי הנקבל, אלא שהקירבה האינטימית הוסתרה ממנו. משנחשפה הפרשה היה זה בן הזוג שהגיש תלונה נגד הנקבל.

גם הנקבל ובא כוחו לא חלקו שפעילותו הנ"ל של הנקבל היא אסורה וכי במעשיו אלו הוא "חצה את הגבול" (ע' 12 לפרוטוקול).

יתירה מזו היתה הודאה מטעמו "שהוא לוקה בהפרעת קשב קשה למדי", שאחד מאפיוניה הוא "שיש לו קצת חוסר שליטה על הבלמים שלו" (ע' 14). בדבריו לוועדה הודה הנקבל שהוא טעה (בין השאר עמוד 22).

אחד מעיקרי טעונו של הנקבל בפני הועדה לקולת עונשו, היה, שהמעשים נעשו ללא כפיה. על כך יש לאמר שלא רק שבאחד המקרים הדברים אינם מדויקים משום שהמטופלת לא הסכימה למה שנעשה בה, אלא שהנקוד בענינו הוא לא על הכפיה, אלא על התעלמות מכללי האתיקה הבסיסיים האוסרים על רופא, ופסיכיאטר ביתר שאת, לקיים יחסים כאלו עם המטופלות על ידו. אסור שהשבריריות של מטופלות הנזקקות לטיפול פסיכיאטרי תנוצל על ידי מי שהן רואות בו עוגן להצלה. תערובת של תלות, אמון, הכרת תודה, חוסר נכונות להתעמת, ערבוב תחומים מקצועיים ואישיים וכל כיוצא בזה היא תערובת בה מצויות מטופלות במצבים כאלו, ואל לו לרופא לקיים קרבה גופנית במצבים כאלו. קרבה כזו, יכולה להתבטא לא רק בניצול לא ראוי של יחסי מרות ותלות, אלא היא יכולה לגרום בנוסף לכך נזק נפשי על נזק נפשי.

על רקע כל אלו סברה הועדה, ובצדק, שיש במעשי הנקבל ניצול לרעה של יחסי האמון שהמטופלות חשו כלפי הנקבל וכן יש ביחסים אלה שימוש לרעה במידה ובהשפעה שהיו לנקבל כלפי מטופלות".

הועדה המשיכה ואמרה שהממסד הרפואי כולו שותף לדעה ש"היחסים הללו אינם אתיים והינם אסורים לרופא מטפל", בין השאר משום שמחקרים שנעשו העלו, כפי שכבר אמרתי שקיימת אפשרות "שרופאים המקיימים יחסי מין עם חוליהם עלולים לגרום לנזקים בריאותיים קשים לחולים אלה...".

בכל הנסיבות הללו המליצה הועדה שרשינו של הנקבל יותלה לשלוש שנים.

בפני הועדה הובאו נתונים על מקרים אחרים בהם נתפשו רופאים בקלקלה דומה. במרבית המקרים אלו בוטל רשיון הרופאים לצמיתות. היו אומנם מספר מצומצם של מקרים בהם הענישה המשמעתית היתה קלה יותר, ואולם בכל המקרים הללו היו נסיבות מיוחדות שהצדיקו הקלה בעונש.

בענינו מדובר בשני מקרים שונים, דבר המצביע על כך שאין מדובר בדחף מקרי שהנקבל לא יכול לעמוד עליו אלא באישיות שיכולה להידרדר ביתר קלות במדרון הפיתויים המיניים. כל אלו מחייבים התיחסות מחמירה הן כגורם מרתיע, הן כדי להגן על אוכלוסית המטופלים.

מנגד המדובר הוא, ככל שניתן להסיק מהחומר, באדם שהוא נורמטיבי בדרך כלל, הוא היה טיס מצטיין בחיל האוויר, ולא הובאו בפני הועדה נתונים על חריגות פליליות או משמעתיות אחרות של הנקבל בעבר.

אני מבין שרק נוכח היבטים אלו גזרה הועדה את העונש המשמעותי המומלץ על ידה כפי שגזרה.

נראה לי שהועדה שיקללה כראוי את כל ההיבטים הרלבנטיים ואינני סבור שראוי להתערב בשיקול דעתה. אני מאמץ איפוא את המלצתה ומורה כי רשיון הנקבל יותלה לשלוש שנים החל מיום 16.9.07.

ניתן היום

ורדי זילר

נשיא (בדימוס) בית המשפט המחוזי ירושלים